

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร¹

Project Based Learning in Traditional Folk Media for Communication

พิชญพร ประครองใจ² Phitchayaporn Prakrongjai

Received: 3 August 2019, Revised: 20 November 2019, Accepted: 27 November 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (project based learning) ในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานิติศาสตร์ จำนวน 122 คน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานประกอบด้วย การวางแผน การจัดทำโครงการบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรม การประเมินผลโครงการและการนำเสนอผลการดำเนินงาน ก่อให้เกิด

¹ งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม This study was supported by Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University

² ผศ.พิชญพร ประครองใจ อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Asst. Prof. Phitchayaporn Prakrongjai, Lecturer of Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เลขที่ 156 หมู่ 5 ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University. 156 Moo 5, Plai Chumphon, Muang District, Phitsanulok Thailand 65000

Corresponding Author E-mail: p.prakrongjai@hotmail.co.th

ความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร สามารถใช้ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

คำสำคัญ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน, สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร, การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

Abstract

The purpose of this research is to study the project-based learning process in folk media for communication course, to develop learning achievement of students learning by using the project as a base, and to study the students' satisfaction towards learning management by using the project as a base. This research model is an action research. The target group is third year students, 122 persons in Communication Arts. The research found that the project-based learning management process consists of planning, creating an integrated arts and culture project. Project evaluation and performance presentation, causing knowledge and understanding in applying traditional media for communication can use communication skills Teamwork skills and problem-solving skills to improve learning achievement.

Keywords project based learning, traditional folk media for communication, action research

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ที่มีผู้สอนเป็นผู้กระตุ้น เพื่อนำความสนใจที่เกิดจากผู้เรียนมาใช้ ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้ จากการลงมือปฏิบัติ การฟัง และการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เรียนมีการเรียนรู้ผ่าน กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการ จัดทำโครงการและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม (ศุภฤทัย เลา และคณะ, 2557, น. 19-20) โดยลักษณะของการเรียนรู้แบบโครงการ มีดังนี้ ผู้เรียนกำหนดการเรียนรู้ ของตนเอง เชื่อมโยงกับชีวิตจริง สิ่งแวดล้อมจริง มีฐานจากการวิจัย หรือองค์ความรู้ ที่เคยมี ใช้แหล่งข้อมูลหลายแหล่ง ผังตรึงด้วยความรู้และทักษะบางอย่าง (embedded with knowledge and skills) ใช้เวลามากพอในการสร้างผลงานและมีผลผลิต การเรียนรู้แบบโครงการนั้น มีแนวคิดสอดคล้องกับ John Dewey เรื่อง “learning by doing” ได้กล่าวว่า “Education is a process of living and not a preparation for future living.” (Dewey, 1897, p. 79 as cited in Efstratia, 2014) เป็นการเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ชีวิตขณะเรียน เพื่อให้ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่างๆ สอดคล้องกับหลักพัฒนาการคิดของ Bloom ทั้ง 6 ขั้น คือ ความรู้ความจำ (remembering) ความเข้าใจ (understanding) การประยุกต์ใช้ (applying) การวิเคราะห์ (analyzing) การประเมินค่า (evaluating) และการคิดสร้างสรรค์ (creating) ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐานนั้น เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ถือได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อฝึกทักษะต่างๆ ด้วยตนเองทุกขั้นตอน โดยมีผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้

รายวิชา COMM312 สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร เป็นรายวิชาบังคับอยู่ใน หมวดวิชาแกน ตามหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต (พ.ศ. 2556 – 2560) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุคนธ์ราชมงคล ที่นักศึกษาทุกวิชาเอก สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ต้องเรียน เนื้อหาประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของสื่อพื้นบ้าน ลักษณะเฉพาะของสื่อพื้นบ้าน ความสำคัญของศิลปินพื้นบ้าน การประยุกต์ใช้ สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนการประเมินผลการใช้สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าว จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้าง

องค์ความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญา ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยตระหนักในความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการดังกล่าว เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน สอดคล้องกับอัตลักษณ์ “บัณฑิตนักปฏิบัติ ซื่อสัตย์ อดทน พร้อมพัฒนาตน” ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร
2. พัฒนาลักษณะพฤติกรรมทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักศึกษารายวิชา COMM312 สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร ระดับชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 122 คน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร และการพัฒนาผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่มุ่งหวังในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร มาใช้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน

จุดเริ่มต้นที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโครงการเป็นฐาน คือ ครูเนื่องจากแนวคิดหรือหลักการทางการศึกษาเป็นเพียงหลักฐานที่ได้รับการพิสูจน์ในเชิงทฤษฎีเท่านั้น แต่ครูเป็นผู้ที่ทำให้แนวคิดในหนังสืออยู่ในภาคปฏิบัติ เพราะฉะนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ดี ครูต้องไม่มีเพียงแต่ความรู้ แต่ต้องมีประสบการณ์และความสามารถนำแนวคิดหรือหลักการไปใช้ได้จริงเป็นสิ่งสำคัญ หากครูต้องการส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวคิดโครงการเป็นฐาน ครูควรศึกษาแนวคิดดังกล่าวให้อ่องแท้เพื่อจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโครงการเป็นฐานมี 5 ขั้นตอน (ลัดดา ภูเกียรติ, 2552, น. 53- 67; Grant, 2002; Krauss & Boss, 2013, pp. 54-57) ดังนี้

1.1 การค้นหาแนวคิดในการทำโครงการ

ขั้นตอนเริ่มต้นถือว่าเป็นขั้นตอนที่ยาก เนื่องจากผู้เรียนหลายคนไม่มีแนวทางในการริเริ่ม ครูควรปลูกฝังคุณลักษณะให้เป็นนักถาม นักคิด นักทดลอง นักออกแบบ ตลอดจนการจัดกิจกรรมในเทศกาลที่สำคัญ กิจกรรมเชิงวิชาการ และการทัศนศึกษา กิจกรรมดังกล่าวย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเริ่มโครงการ เมื่อผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์และสภาพแวดล้อมรอบตัว ครูสามารถเริ่มด้วยการให้ผู้เรียนระบุคำสำคัญ 4-5 คำ จากนั้นให้ผู้เรียนหาความสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่ตนเองอาศัย บ้าน ชุมชน หรือทักษะในการประกอบวิชาชีพ ตามด้วยการขับเคลื่อนด้วยคำถาม หลังจากการระบุแนวคิดที่ผู้เรียนสนใจการขับเคลื่อนด้วยคำถามเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก คำถามที่ดีย่อมเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ค้นพบสิ่งที่ต้องการ ในขณะเดียวกัน หากครูไม่มีวิธีการตั้งคำถามที่ดี ผู้เรียนย่อมเกิดความสับสนและหาทางออกไม่เจอ ส่งผลให้เกิดความกดดันในการทำงานในการตั้งคำถามควรใส่คำที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน บริบทที่ผู้เรียนเกี่ยวข้อง ความสนใจและความท้าทายของผู้เรียน (Learner, 2009 as cited in Krauss & Boss, 2013, p. 56) สิ่งสำคัญสำหรับการเริ่มโครงการ คือ ความสนใจของผู้เรียนเนื่องจากความสนใจเป็นแรงจูงใจภายในสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าอยากเรียนรู้ ดังนั้น ถ้าคำถามของโครงการสามารถกระตุ้นความอยากเรียนรู้ ย่อมทำให้โครงการมีแนวโน้มประสบผลสำเร็จ

1.2 การวางแผนโครงการ

การวางแผนโครงการครอบคลุมการกำหนดวัตถุประสงค์ การคาดคะเนคำตอบ การกำหนดวิธีการค้นหาคำตอบ การกำหนดแหล่งข้อมูล การระบุระยะเวลา ซึ่งรายละเอียดดังกล่าว ออกมาในรูปแบบเอกสารการนำเสนอโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับคำถามของโครงการ ผู้เรียนควรมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู ผู้ปกครอง เพื่อนร่วมชั้น หรือผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อที่ตนสนใจ เนื่องจากการได้แลกเปลี่ยนความคิดกับบุคคลต่างๆ ทำให้ได้มุมมองที่หลากหลาย และอาจจะได้ประเด็นใหม่ที่อาจมองข้าม สำหรับการคาดคะเนคำตอบ บางโครงการอาจมีการตั้งสมมุติฐานล่วงหน้าไว้ก่อน หากโครงการดังกล่าวต้องเก็บข้อมูลในเชิงทดลอง หรือต้องใช้ข้อมูลเชิงสถิติคาดคะเนคำตอบ ย่อมมีความสัมพันธ์กับการกำหนดวิธีการค้นหาคำตอบ ดังนั้น การกำหนดวิธีการค้นหาคำตอบ ควรพิจารณาถึงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล การกำหนดแหล่งข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการระบุระยะเวลาในการหาคำตอบ โดยครูควรเป็นผู้ช่วยสนับสนุนผู้เรียน ในด้านการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง การจัดเตรียมอุปกรณ์ และสถานที่ให้กับผู้เรียน

1.3 การดำเนินโครงการ

ในขั้นตอนนี้ เป็นการดำเนินการตามที่ได้กำหนดไว้ในขั้นการวางแผนโครงการ หากโครงการมีการดำเนินการเป็นกลุ่ม ผู้เรียนต้องแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจน ครูอาจให้ผู้เรียนแต่งตั้งหัวหน้าและรองหัวหน้าโครงการเพื่อให้ในกลุ่มมีผู้นำ ในการดำเนินโครงการ ผู้เรียนต้องทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล จัดบันทึกข้อมูลระหว่างดำเนินการ โดยต้องระบุสถานที่ ระยะเวลา แหล่งข้อมูลให้ชัดเจน ตามด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผล ในการรายงานผล ผู้เรียนสามารถนำเสนอได้ทั้ง ความเรียง แผนภูมิ แผนภาพ ตารางเชิงสถิติ ซึ่งต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับคำถามและวัตถุประสงค์ของโครงการ ตลอดจนการจัดทำรูปเล่มรายงาน

1.4 การประเมินโครงการ

การประเมินโครงการ ควรทำตั้งแต่ขั้นตอนแรกของโครงการ โดยมีความครอบคลุมทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ การประเมินการเตรียมโครงการ การประเมินการดำเนินโครงการ และการประเมินผลโครงการ ในการประเมินผู้เรียนควรทำให้ครอบคลุมทุกขั้น เนื่องจากใน 2 ขั้นแรก มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามความก้าวหน้าและปัญหาในการทำงาน หากการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ย่อมแก้ไขปัญหาค้นหาได้ทัน ส่วนในขั้นสุดท้าย

เป็นการประเมินผลของโครงการหรือชิ้นงานที่ได้จากโครงการในแง่ของคุณค่าของชิ้นงาน

การประเมินควรคำนึงถึง 1) สิ่งที่ต้องประเมินเกี่ยวกับการค้นหาแนวคิด การวางแผนโครงการ คุณลักษณะของผู้เรียน และชิ้นงานของโครงการ 2) เวลาที่ต้องการประเมิน คือ การเตรียมโครงการ การดำเนินโครงการ และผลของโครงการ 3) วิธีที่ใช้ในการประเมินสามารถใช้ได้หลายวิธี ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรม สมุดบันทึก แบบวัดทัศนคติ เอกสาร และหลักฐานอื่นๆ จากการดำเนินโครงการ วิธีการประเมินควรใช้หลายแบบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และ 4) ผู้ประเมินควรเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับงาน เช่น การประเมินจากครูและผู้เชี่ยวชาญ การประเมินตนเองของผู้เรียน และการประเมินโดยเพื่อนร่วมโครงการ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินควรกำหนดเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

1.5 การเผยแพร่โครงการ

การเผยแพร่ทำได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การประชุมวิชาการ หรือการเผยแพร่ในชุมชน ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนไม่สามารถทำได้เพียงคนเดียว ต้องขอความร่วมมือจากเพื่อนและการประสานงานกับบุคคลในฝ่ายต่างๆ ทั้งด้านสถานที่ การติดตั้งอุปกรณ์ การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการต้อนรับผู้ร่วมงาน เป็นต้น

2. การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ในชั้นปีที่ 3 เป็นรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งอยู่ในหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต หมวดวิชาแกน มีจำนวนหน่วยกิต 3 (2-2-5) ลักษณะคำอธิบายรายวิชามีดังนี้ คือ ความหมาย ความสำคัญ และแบบแผนของสื่อพื้นบ้านในภาคต่างๆ โดยมุ่งให้นักศึกษาเข้าใจธรรมชาติ เนื้อหารูปแบบ และผลกระทบของสื่อพื้นบ้านเพื่อประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสื่อสาร รวมทั้งให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในการใช้สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร โดยมีวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมการเรียนรู้ คือ 1) ให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ความหมาย ความสำคัญ และแบบแผนของสื่อพื้นบ้านในภูมิภาคต่างๆ 2) ให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ธรรมชาติ เนื้อหา รูปแบบ และผลกระทบของสื่อพื้นบ้าน 3) ให้นักศึกษาสามารถวางแผนการสื่อสารและเลือกใช้สื่อพื้นบ้านในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม 4) ให้นักศึกษาได้ฝึก

ปฏิบัติในการใช้สื่อพื้นบ้านเพื่อการประชาสัมพันธ์ในโอกาสต่างๆ อย่างเหมาะสม และสามารถประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมได้

3. การพัฒนาผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่มุ่งหวังในรายวิชา สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร

ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความเสียสละและมีจิตสำนึกสาธารณะ

ด้านความรู้ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง

ด้านทักษะทางปัญญา 1) มีความสามารถในการสร้างโน้ตทัศน์เชื่อมโยงความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้า 2) มีความสามารถในการคิดสนับสนุนโต้แย้งอย่างมีเหตุผล

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 1) มีความรับผิดชอบต่อสังคมและองค์กร 2) มีภาวะผู้นำ กล้านำการสื่อสาร

ด้านทักษะและการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถถ่ายทอดความรู้และเผยแพร่ได้ ด้วยการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่างๆ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา รายวิชา COMM312 สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร ระดับชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 122 คน

2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) รวมทั้งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เข้าด้วยกัน โดยดำเนินการวิจัยตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Kemmis & Mc Taggart, 1988, p. 11) 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนเพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดียิ่งขึ้น (planning) (2) ลงมือปฏิบัติการตามแผน (action) (3) สังเกตการณ์ (observation) และ (4) สะท้อนกลับ (reflection) กระบวนการและผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน (re-planning) ในแต่ละขั้นดำเนินงานใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan: P) การปฏิบัติตามแผน (Do: D)

การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check: C) และการปรับปรุงแก้ไข (Action: A) การดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning: P) การวางแผนและการจัดการโครงการ ตลาดนัดวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1.1 ให้ความรู้นักศึกษาเกี่ยวกับการเขียนโครงการ การจัดทำโครงการตลาดนัด วัฒนธรรม โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาหรือหัวข้อที่จะทำโครงการ วางแผนการจัดทำโครงการ รวมทั้งกำหนดกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ เป็นฐาน (Plan: P)

1.2 จัดทำโครงการตลาดนัดวัฒนธรรม กำหนดรูปแบบการดำเนินงาน กรอบแนวคิด ตลอดจนแบบประเมินโครงการ และแบบประเมินความพึงพอใจของ นักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Do: D)

1.3 นำเสนอโครงการตลาดนัดวัฒนธรรมต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับฟัง ข้อเสนอแนะแบบประเมินโครงการ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานที่สร้างขึ้น สะท้อนผลร่วมกับผู้ร่วมวิจัย เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข (Check: C)

1.4 ลงมือปรับปรุงแก้ไขโครงการตลาดนัดวัฒนธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิจัยตามการสะท้อนผล แบบประเมินโครงการ และแบบประเมินความพึงพอใจของ นักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เพื่อให้มีความชัดเจนและ มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (Action: A)

ขั้นตอนที่ 2 ลงมือปฏิบัติตามแผน (Action: A) เป็นขั้นตอนการ ดำเนินงานตลาดนัดวัฒนธรรมตามที่วางแผนไว้ ดังนี้

2.1 ประชุมวางแผนการจัดงานตลาดนัดวัฒนธรรม นำเสนอรูปแบบการจัดงาน ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรม (Plan: P)

2.2 ดำเนินงานตลาดนัดกิจกรรม ตามวัน-เวลาที่กำหนด (Do: D)

2.3 ผู้รับผิดชอบโครงการนำผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุง แก้ไข (Check: C)

2.4 ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดความชัดเจน (Action: A)

ขั้นตอนที่ 3 สังเกตการณ์ (Observation: O) เป็นขั้นตอนการดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตลาดนัดวัฒนธรรม ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตลาดนัด
วัฒนธรรม (Plan: P)

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนที่วางไว้ (Do: D)

3.3 นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อสะท้อน
ผลการดำเนินงาน ตลาดนัดวัฒนธรรม (Check: C)

3.4 สรุปผลจากการสะท้อนผลด้วยการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลที่ได้จากการ
สะท้อนผล เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น (Action: A)

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนกลับ (Reflection) เป็นขั้นตอนของการเขียนรายงาน
ผลโครงการตลาดนัดวัฒนธรรม การนำเสนอผลงานในชั้นเรียน ตลอดจนการสะท้อน
ผลการดำเนินงานตลาดนัดวัฒนธรรมและการให้ข้อเสนอแนะจากผู้เรียนและ
อาจารย์ที่ปรึกษา ดำเนินการดังนี้

4.1 วางแผนด้วยการนำข้อมูลที่ได้ในชั้นปฏิบัติการและขั้นสะท้อนผล
มารวบรวมข้อมูล เพื่อเตรียมเขียนรายงานผลการดำเนินงาน (Plan: P)

4.2 เขียนรายงานผลโครงการตลาดนัดวัฒนธรรม รวมทั้งเสนอผลการดำเนินงาน
ต่อชั้นเรียน (Do: D)

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการนำเสนอโครงการตามข้อเสนอแนะ
(Check: C)

4.4 ปรับปรุงแก้ไขรายงานผลการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความชัดเจน
และมีความสมบูรณ์ (Action: A)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา COMM312 สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร
2) การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
โดยใช้โครงการเป็นฐาน

3) การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ประเมินผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้
โดยใช้โครงการเป็นฐาน

4) แบบประเมินผลโครงการตลาดนัดวัฒนธรรม

5) แบบสังเกตการปฏิบัติผ่านกระบวนการกลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรีในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการรวบรวม เรียบเรียงจาก การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)
- 2) ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และค่าร้อยละ (percentage)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาสื่อพื้นบ้าน เพื่อการสื่อสาร เป็นการวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) รวมทั้งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (quantitative research) เข้าด้วยกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาสื่อพื้นบ้าน เพื่อการสื่อสารประกอบด้วย การวางแผน การจัดทำโครงการบูรณาการศิลปะ และวัฒนธรรม และการประเมินผลโครงการ รวมทั้งการนำเสนอผลการดำเนินงาน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว พบว่า นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารมากขึ้น ได้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม พร้อมทั้งแนวทางในแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้ทราบแนวทางในการนำเสนอพื้นบ้าน ไปประยุกต์ใช้เพื่อการสื่อสาร และการประเมินผลการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ นักศึกษาได้ฝึกและพัฒนาทักษะหลายด้าน ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ในการประยุกต์ใช้สื่อ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี จำแนกขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning: P) การวางแผนและการจัดการโครงการตลาดนัดวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1.1 ให้ความรู้นักศึกษาเกี่ยวกับการเขียนโครงการ การจัดทำโครงการตลาดนัดวัฒนธรรม โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาหรือหัวข้อที่จะทำโครงการ วางแผนการจัดทำโครงการ รวมทั้งกำหนดกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Plan: P)

1.2 จัดทำโครงการตลาดนัดวัฒนธรรม กำหนดรูปแบบการดำเนินงาน กรอบแนวคิด ตลอดจนแบบประเมินโครงการ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Do: D)

1.3 นำเสนอโครงการตลาดนัดวัฒนธรรมต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ แบบประเมินโครงการ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานที่สร้างขึ้นสะท้อนผลร่วมกับผู้ร่วมวิจัย เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข (Check: C)

1.4 ลงมือปรับปรุงแก้ไขโครงการตลาดนัดวัฒนธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามการสะท้อนผล แบบประเมินโครงการ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เพื่อให้มีความชัดเจนและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (Action: A)

ขั้นตอนที่ 2 ลงมือปฏิบัติการตามแผน (Action: A) เป็นขั้นตอนการดำเนินงานตลาดนัดวัฒนธรรม ตามที่วางแผนไว้ดังนี้

2.1 ประชุมวางแผนการจัดงานตลาดนัดวัฒนธรรม นำเสนอรูปแบบการจัดงาน ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรม (Plan: P)

2.2 ดำเนินงานตลาดนัดวัฒนธรรม 27 มีนาคม พ.ศ. 2562 (Do: D)

2.3 ผู้รับผิดชอบโครงการนำผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงแก้ไข (Check: C)

2.4 ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดความชัดเจน (Action: A)

ขั้นตอนที่ 3 สังเกตการณ์ (Observation: O) เป็นขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตลาดนัดวัฒนธรรม ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตลาดนัด
วัฒนธรรม (Plan: P)

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนที่วางไว้ (Do: D)

3.3 นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อสะท้อน
ผลการดำเนินงานตลาดนัดวัฒนธรรม (Check: C)

3.4 สรุปผลด้วยการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนผล
เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น (Action: A)

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนกลับ (Reflection) เป็นขั้นตอนของการเขียนรายงานผล
โครงการตลาดนัดวัฒนธรรม การนำเสนอผลงานในชั้นเรียน ตลอดจนการสะท้อน
ผลการดำเนินงานตลาดนัดวัฒนธรรมและการให้ข้อเสนอแนะจากผู้เรียนและ
อาจารย์ที่ปรึกษา ดำเนินการดังนี้

4.1 วางแผนด้วยการนำข้อมูลที่ได้ในขั้นปฏิบัติการและขั้นสะท้อนผล
มารวบรวมข้อมูล เพื่อเตรียมเขียนรายงานผลการดำเนินงาน (Plan: P)

4.2 เขียนรายงานผลโครงการตลาดนัดวัฒนธรรม รวมทั้งเสนอผล
การดำเนินงานต่อชั้นเรียน (Do: D)

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการนำเสนอโครงการตามข้อเสนอแนะ
(Check: C)

4.4 ปรับปรุงแก้ไขรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความชัดเจน
และมีความสมบูรณ์ (Action: A)

ส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้โครงการเป็นฐานประเมิน
โดยใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) และการสัมภาษณ์ (interview) พบว่า
นักศึกษามีโอกาสในการกำหนดประเภทของสื่อพื้นบ้าน สอดคล้องตามวัตถุประสงค์
การสื่อสารของแต่ละกลุ่ม โดยมีกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดรูปแบบ
ให้น่าสนใจและสื่อความหมายทางวัฒนธรรม เริ่มตั้งแต่การถ่ายทอดความรู้สึกและ
ประสบการณ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเห็น ต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการ
การเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เป็นการสร้าง หรือเตรียมความพร้อม
ในการรับรู้หรือประสบการณ์ให้กับผู้เรียน นำไปสู่ขั้นกำหนดกิจกรรม ซึ่งเป็นหัวใจ
ของกระบวนการสอน เพราะเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทำให้เกิด
กระบวนการนำความรู้ไปสู่พฤติกรรมที่คาดหวัง นอกจากนั้น ผู้เรียนได้มีโอกาสนอภิปราย

นำไปสู่การสรุปเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เชื่อมโยงไปสู่การนำเสนอแนวคิด รูปแบบการจัดกิจกรรม ตลอดจนการรายงานความก้าวหน้าทุกระยะ ซึ่งเป็นการติดตามการดำเนินงาน ทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น สร้างความสำเร็จของโครงการ ตลาดนัดวัฒนธรรม และสรุปผลโดยรับรู้ร่วมกันเพื่อนำไปปรับปรุงกิจกรรมทางการสื่อสารต่อไป

ผลการสนทนากลุ่มของนักศึกษาต่อการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร พบว่า **ด้านคุณธรรมจริยธรรม** นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวม เอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม นักศึกษามีความซื่อสัตย์ เคารพกฎ กติกา และมารยาททางสังคม นักศึกษามีความขยัน อดทน มีความสามัคคี นักศึกษาเรียนรู้การปรับตัวเพื่อเป้าหมายการทำงาน **ด้านความรู้** นักศึกษาได้เรียนรู้มากขึ้นจากการได้ศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง นักศึกษาได้เรียนรู้ทักษะการจัดกิจกรรมผ่านกระบวนการกลุ่ม การประสานงาน การมอบหมายงาน การสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร การออกแบบ และนำเสนอแนวคิดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนักศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหาในแต่ละสถานการณ์ชัดเจนขึ้นจากการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน **ด้านทักษะทางปัญญา** นักศึกษาได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์จากการวางแผนโครงการ นักศึกษามีการต่อยอดความรู้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และคอยกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น นักศึกษาได้พัฒนา ศักยภาพตนเอง เชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้ นักศึกษาได้เรียนรู้ศักยภาพของกันและกัน **ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ** นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ ปรึกษาหารือกับสมาชิกในกลุ่ม นักศึกษามีความรับผิดชอบในงานที่มอบหมาย นักศึกษามีการช่วยเหลือกันและทำงานเป็นทีม นักศึกษามีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม นักศึกษามีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่การเป็นประธาน เลขานุการ และสมาชิกกลุ่ม **ด้านการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี** นักศึกษาได้ฝึกความกล้าในการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอต่อหน้าผู้อื่นให้ผู้อื่นเข้าใจได้ นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ นักศึกษามีการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย นักศึกษามีการพัฒนาทักษะการสื่อสารในการนำเสนอและใช้ทักษะการสื่อสารได้เหมาะสม

อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (project based learning)

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสารประกอบด้วย การวางแผน การจัดทำโครงการบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรม การประเมินผลโครงการและการนำเสนอผลการดำเนินงาน ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารมากขึ้น ได้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้ทราบแนวทางในการนำสื่อพื้นบ้านไปประยุกต์ใช้เพื่อการสื่อสาร และการประเมินผลการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ นักศึกษาได้ฝึกและพัฒนาทักษะหลายด้าน อาทิ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ในการประยุกต์ใช้สื่อ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรภร ผลิตากุล (2560) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในหัวข้อที่ตนสนใจ โดยการลงมือทำและเก็บเกี่ยวข้อมูลผ่านประสบการณ์ ครุมีหน้าที่คอยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน จึงมีปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ดังกล่าว คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อพื้นบ้าน คุณลักษณะของสื่อพื้นบ้าน จุดเด่นของสื่อพื้นบ้าน ตลอดจนข้อจำกัดของสื่อพื้นบ้าน และทัศนคติดั้งเดิมที่มองว่าสื่อพื้นบ้านเป็นสื่อสำหรับผู้สูงวัย ซึ่งทุกปัจจัยมีความสำคัญเกี่ยวเนื่องกัน และสัมพันธ์ต่อการวางแผนการใช้สื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้โครงการเป็นฐาน ประเมินโดยใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) และการสัมภาษณ์ (interview) พบว่า นักศึกษามีโอกาสในการกำหนดประเภทของสื่อพื้นบ้าน สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ การสื่อสารของแต่ละกลุ่ม โดยมีกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดรูปแบบให้น่าสนใจ และสื่อความหมายทางวัฒนธรรม เริ่มตั้งแต่การถ่ายทอดความรู้สึกและประสบการณ์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเห็น ต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการ

การเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เป็นการสร้างหรือเตรียมความพร้อมในการรับรู้ หรือประสบการณ์ให้กับผู้เรียน นำไปสู่ขั้นกำหนดกิจกรรมซึ่งเป็นหัวใจของกระบวนการสอน เพราะเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ทำให้เกิดกระบวนการนำความรู้ไปสู่พฤติกรรมที่คาดหวัง นอกจากนั้น ผู้เรียนได้มีโอกาสอภิปรายนำไปสู่การสรุปเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เชื่อมโยงไปสู่การนำเสนอแนวคิด รูปแบบการจัดกิจกรรม ตลอดจนการรายงานความก้าวหน้าทุกระยะ ซึ่งเป็นการติดตามการดำเนินงาน ทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น สร้างความสำเร็จของโครงการตลอดขั้นตอนวัฒนธรรม และสรุปผลโดยรับรู้ร่วมกัน เพื่อนำไปปรับปรุงกิจกรรมทางการสื่อสารต่อไป สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรทิพา ศรีวงษ์ (2552) จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ ส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในจำนวนที่สูงกว่าเกณฑ์ ดังนั้น กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสารจึงได้สะท้อนให้เห็นถึงการทำงานอย่างเป็นระบบ การทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนต่างๆ เป็นตัวควบคุมคุณภาพการดำเนินงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการกลุ่ม โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบแต่ละฝ่าย ประเมินคุณภาพการทำงานตามกระบวนการ PDCA สะท้อนผลด้านประสิทธิภาพการทำงานกลุ่ม และประสิทธิผลจากการดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ผู้สอนต้องมีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เข้าใจ และอดทนต่อสถานการณ์ ตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงการ องค์ประกอบของโครงการเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถเขียนโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาอื่นๆ วิเคราะห์สถานการณ์หรือประเด็นทางสังคมเชิงสร้างสรรค์ และนำมาบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมต่อการสื่อสารเพื่อพัฒนาสังคม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. กรุงเทพฯ : หจก. ทิพย์วิสุทธิพรทิพา ศรีวงษ์. (2552). ผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนโครงงาน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
- ภัทรภร ผลิตากุล. (2560). การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อประสบการณ์การสอนดนตรีของนักศึกษาคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(2), น. 694-708.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2552). การสอนแบบโครงงานและการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน: งานที่ครูประมณทำได้. กรุงเทพฯ: สาสะแอนด์ซัน พรินติ้ง.

ภาษาอังกฤษ

- Efstratia, D. (2014). Experiential education through project based learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 152, 1256-1260.
- Grant, J. (2001). Learning needs assessment: assessing the need. *BMJ*, 2002, pp. 324-156. doi: <https://doi.org/10.1136/bmj.324.7330.156>
- Kemmis, S & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planner* (3rd ed.). Victoria: Deakin University.
- Krauss, J. & Boss, S. (2013). *Thinking through project-based learning : guiding deeper inquiry*. Thousand Oaks, CA : Corwin